

7. Kelley, Todd R. & Knowles, J. (2016). Geoff A conceptual framework for integrated STEM education. *International Journal of STEM Education*. No. 3(11). Available at: https://stemeducationjournal.springeropen.com/articles/10.1186/s40594-016-0046-z?utm_source=chatgpt.com (Accessed 07 Nov. 2025). [in English].

8. Li, Z. (2023) Research on the Application of Programming in High School Teaching. *Lecture Notes in Education Psychology and Public Media*. DOI: <https://doi.org/10.54254/2753-7048/19/20231428>. [in English].

9. Moreno-León, J., & Robles, G. (2024). Scratch as a tool for developing computational thinking: A systematic review (2015–2023). *Computers & Education*. No. 205, pp. 150–156. Available at: <https://www.researchgate.net/publication/3>

02909013_Code_to_learn_with_Scratch_A_systematic_literature_review (Accessed 08 Nov. 2025). [in English].

10. Straw, S., Bamford, S. & Styles, B. (2017). Randomised Controlled Trial and Process Evaluation of Code Clubs. Slough: National Foundation for Educational Research (NFER). Available at: https://www.nfer.ac.uk/media/jtyds5xm/randomised_controlled_trial_and_process_evaluation_of_code_clubs.pdf (Accessed 07 Nov. 2025). [in English].

11. World Economic Forum (2025). The Future of Jobs Report 2025. Geneva: WEF. Available at: https://reports.weforum.org/docs/WEF_Future_of_Jobs_Report_2025.pdf (Accessed 05 Nov. 2025). [in English].

Стаття надійшла до редакції 25.11.2025

УДК 004.8:378.147

DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4634.2025.345279>

Нікіта Спасібухов, аспірант

кафедри психології та педагогіки,

Інститут лінгвістики та психології Київського міжнародного університету

ORCID: <https://orcid.org/0009-0004-2354-8877>

ПЕРСПЕКТИВИ ВПРОВАДЖЕННЯ ТЕХНОЛОГІЙ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ В НАВЧАЛЬНІ ПРОГРАМИ ЮРИДИЧНИХ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

У статті проаналізовано тенденції цифрової трансформації юридичної освіти та обґрунтовано необхідність системної інтеграції технологій штучного інтелекту в навчальні програми юридичних закладів вищої освіти в контексті спеціальності “Професійна освіта”.

Розкрито нормативно-правові засади використання ШІ в українській та міжнародній освітній політиці, окреслено змістові компоненти AI-компетентності майбутнього юриста й викладача правничих дисциплін.

Описано можливості застосування ШІ як дидактичного інструменту – для моделювання правових ситуацій, аналізу згенерованих текстів, організації персоналізованого навчання, проведення симуляцій та віртуальних судових процесів.

Визначено організаційні й кадрові умови впровадження ШІ в юридичних ЗВО, а також ключові етико-правові ризики, пов'язані з алгоритмічними системами у сфері правосуддя й освіти. Запропоновано орієнтири для модернізації освітніх програм і напрямки подальших досліджень.

Ключові слова: штучний інтелект; юридична освіта; професійна освіта; цифрова трансформація; LegalTech; етичні ризики; AI-компетентність.

Лім. 12.

Nikita Spasibukhov, Postgraduate Student of the

Psychology and Pedagogy Department,

Institute of Linguistics and Psychology of Kyiv International University

ORCID: <https://orcid.org/0009-0004-2354-8877>

PROSPECTS FOR IMPLEMENTING ARTIFICIAL INTELLIGENCE TECHNOLOGIES IN THE CURRICULA OF HIGHER LEGAL EDUCATION INSTITUTIONS

The article explores the prospects for integrating artificial intelligence technologies into the curricula of higher legal education institutions in Ukraine, with a particular focus on the “Professional Education” speciality. The author clarifies how AI is transforming the content, forms, and tools of legal education and argues that the traditional competence model of a law graduate must be complemented by AI-related skills: the ability to work with intelligent systems, understand their algorithmic limitations, and assess potential risks to human rights. The paper analyses national and international policy documents on AI in education and law, outlines the emerging research field at the intersection of AI and legal education, and summarises conceptual approaches to AI-supported teaching and learning.

Special attention is paid to the substantive dimension of curriculum renewal: the inclusion of topics related to digital law, LegalTech, data protection, and algorithmic decision-making, as well as the development of AI competence in future law teachers. The didactic potential of AI is characterised through examples of its use for modelling legal cases, generating and critically assessing legal texts, organising personalised learning trajectories, and conducting simulations and virtual moot courts.

The article also identifies organisational and staffing conditions for successful implementation of AI in law schools, highlights ethical and legal challenges (academic integrity, discrimination, transparency, and accountability of algorithms), and formulates guidelines for modernising study programmes. Directions for further empirical research on the effectiveness of AI-enhanced legal education are proposed.

Keywords: artificial intelligence; legal education; professional education; digital transformation; LegalTech; ethical risks; AI competence.

Постановка проблеми. Сучасна юридична освіта розвивається в умовах глибокої цифрової трансформації, коли ключові професійні функції юриста дедалі частіше пов'язані з обробкою великих масивів даних, автоматизованим аналізом судової практики та використанням інтелектуальних інформаційних систем.

Штучний інтелект не лише змінює інструменти, якими користується юрист, – він трансформує саму логіку правозастосування, структуру ринку юридичних послуг та очікування суспільства від правничої професії. Це ставить перед закладами вищої юридичної освіти завдання переосмислити зміст і організацію навчального процесу.

Йдеться не про механічне додавання до навчальних планів однієї – двох дисциплін про цифрові технології. Мова про системне оновлення компетентнісної моделі випускника: поряд із класичними знаннями в галузі матеріального й процесуального права мають з'явитися здатність працювати із системами ШІ, розуміти їхні алгоритмічні обмеження, оцінювати ризики для прав людини.

Специфіка спеціальності “Професійна освіта” посилює цю проблему. Майбутній викладач правничих дисциплін має не лише сам орієнтуватися в інструментах ШІ, а й навчити студентів працювати з ними відповідально та критично. Таким чином, ШІ стає одночасно об'єктом вивчення, дидактичним інструментом і контекстом професійної діяльності педагога.

Разом із тим, інтелектуальні технології у сфері освіти й права не позбавлені ризиків. Українські дослідження підкреслюють, що використання ШІ без достатнього педагогічного й правового супроводу може призводити до зниження якості навчальної діяльності, послаблення ролі критичного мислення, формального ставлення до академічної доброчесності [1, 25–29].

У контексті юридичної освіти будь-які експерименти з автоматизацією особливо чутливі, адже йдеться про підготовку фахівців, які в майбутньому ухвалюватимуть рішення, що безпосередньо впливають на права, свободи та безпеку громадян. Це вимагає від закладів вищої освіти максимально виваженого підходу до інтеграції ШІ в освітні програми.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Світовий науковий дискурс засвідчує, що перетин штучного інтелекту та юридичної освіти поступово перетворюється на самостійний напрям досліджень.

Бібліометричний аналіз D. M. Diep та H. P. Thanh показує стабільне зростання кількості публікацій, присвячених цій тематиці, починаючи з кінця 2010-х років, а також виокремлює основні кластери – від цифрової трансформації юридичних шкіл до етичних проблем алгоритмізації правосуддя [9, 13–18].

У роботах D. Goswami акцент робиться на тому, що ШІ стає чинником зміни парадигми юридичної освіти: від передачі готових знань – до формування здатності працювати в динамічному технологічному середовищі, де алгоритмічні інструменти доповнюють, але не замінюють юридичне мислення людини [10].

Європейські університети вже створюють інституційні платформи для вивчення ШІ у правничому контексті. Дослідницький напрям AI in Legal Education при Університеті Вестмінстера поєднує розроблення навчальних курсів, дослідження та професійний розвиток викладачів, демонструючи модель комплексного впровадження ШІ в юридичну освіту [11].

Міжнародні організації, зокрема OECD, підкреслюють, що використання ШІ в освіті має ґрунтуватися на принципах довіри, прозорості, поваги до прав людини й недискримінації. У доповіді “Trustworthy AI in Education” наголошується на необхідності поєднувати потенціал персоналізації навчання з гарантіями захисту даних та збереження ролі вчителя як центральної фігури освітнього процесу [12, 5–8].

В українському науковому полі питання ШІ в освіті опрацьовується насамперед у загальнопедагогічному вимірі. Н. Альошина аналізує потенційні переваги та ризики впровадження інтелектуальних технологій в освіті, акцентуючи на необхідності розвитку цифрової компетентності педагогів, формуванні культури відповідального користування алгоритмічними сервісами та забезпеченні академічної доброчесності [1].

І. Бабенко розробляє модель інтеграції цифрових технологій у професійну юридичну освіту, в якій цифрові інструменти виступають не додатком до традиційної підготовки, а невід'ємною складовою формування фахових компетентностей – від роботи з електронними правовими базами до імітації судових процесів [3, 51–59].

М. Головань досліджує виклики, пов'язані з трансформацією правничої професії під впливом ШІ та LegalTech, і наголошує, що майбутній правник має бути здатним працювати у взаємодії з інте-

лектуальними системами, зберігаючи при цьому автономність професійного судження й відповідальність за прийняте рішення [4].

У сфері правового регулювання С. Артюх аналізує правові аспекти використання ШІ в українській вищій юридичній освіті, звертаючи увагу на необхідність суміщення національного законодавства з європейськими підходами до захисту персональних даних, етичних стандартів та відповідальності за результати використання алгоритмів [2].

Додатковим джерелом даних про реальний стан використання ШІ в українській освіті є аналітичні огляди Офісу освітнього омбудсмена України, де фіксуються як позитивні практики застосування інтелектуальних сервісів, так і типові проблеми – залежність від готових відповідей, нерозуміння обмежень моделей, небезпека підміни навчальної діяльності автоматизованим копіюванням [7].

У правозахисному дискурсі важливим є аналіз ризиків застосування ШІ у сфері правосуддя. Українська Гельсінська спілка з прав людини звертає увагу на загрозу непрозорості алгоритмічних рішень, можливість відтворення дискримінаційних практик та неприпустимість повної заміни судді технічними системами, що має безпосередній вплив і на зміст юридичної освіти [8].

Метою статті є теоретичне обґрунтування та практико орієнтований аналіз перспектив впровадження технологій штучного інтелекту в навчальні програми юридичних закладів вищої освіти України в контексті спеціальності “Професійна освіта”.

Для досягнення мети передбачається:

- з’ясувати нормативно-правові, наукові та організаційні передумови використання ШІ у юридичній освіті;
- окреслити можливі моделі змістової й методичної інтеграції ШІ в освітні програми юридичних ЗВО;
- визначити ключові ризики й етико-правові обмеження застосування ШІ у підготовці юристів і викладачів правничих дисциплін;
- запропонувати базові орієнтири для модернізації навчальних планів у площині професійної освіти.

Виклад основного матеріалу. На рівні державної політики розвиток штучного інтелекту в Україні визначений як один із стратегічних пріоритетів. Концепція розвитку ШІ до 2030 року фіксує освіту серед ключових сфер застосування інтелектуальних технологій і вказує на необхідність формування в громадян компетентностей, пов’язаних із відповідальним використанням ШІ [6].

Для юридичної освіти це означає, що питання ШІ мають розглядатися не як факультативне доповнення, а як елемент реалізації загальнонаціональної стратегії цифрової трансформації, який потребує відображення в освітніх стандартах,

навчальних планах і локальних нормативних актах закладів вищої освіти.

Важливим кроком у напрямі практичної регламентації використання ШІ в освіті стали проєктні рекомендації МОН і Мінцифри щодо застосування інтелектуальних інструментів у школах. У документі, попри орієнтацію на загальну середню освіту, вперше системно окреслено принципи безпечного, етичного й педагогічно виваженого використання ШІ, визначено допустимі й небажані практики [5].

Логіка цих рекомендацій може бути адаптована для юридичної вищої освіти. Зокрема, йдеться про потребу: формулювати прозорі правила використання ШІ студентами та викладачами, визначати рамки академічної доброчесності в умовах доступності генеративних моделей, фіксувати вимоги до захисту персональних даних і конфіденційної інформації при роботі з інтелектуальними сервісами.

У сфері права важливим орієнтиром стають також міжнародні документи, пов’язані з регулюванням ШІ – європейський законодавчий підхід до “високоризикових” систем, вимоги до прозорості алгоритмів та захисту даних. Освоєння цих підходів має входити до змісту курсів з інформаційного права, прав людини, європейського права, професійної етики юриста [2].

Водночас слід враховувати, що нормативне поле ще перебуває в стані формування. Це, з одного боку, створює невизначеність для закладів освіти, а з іншого – відкриває можливість для університетів бути проактивними: напрацьовувати власні регламенти, політики й моделі роботи з ШІ, які згодом можуть стати основою для ширших стандартів.

Таким чином, нормативно-правові засади інтеграції ШІ в юридичну освіту слід розглядати як динамічну систему, де поєднуються загальнонаціональні стратегічні документи, міжнародні акти й локальні політики закладів вищої освіти.

Інтеграція ШІ в навчальні програми юридичних ЗВО насамперед потребує змістового переосмислення підготовки юристів. Необхідно визначити, які знання про ШІ мають бути базовими для кожного випускника, а які – поглибленими й адресуватися окремим траєкторіям (наприклад, “цифрове право”, “LegalTech”).

На нашу думку, ядро змістової інтеграції має включати: розуміння основ роботи алгоритмічних систем, базові уявлення про машинне навчання, знання про правові режими даних і відповідальність за використання автоматизованих рішень, орієнтацію в етичних дилемах, пов’язаних із ШІ.

Частина цих елементів може бути вбудована в дисципліни загальнотеоретичного циклу – теорію держави і права, філософію права, правознавство, де ШІ розглядається як сучасний чинник трансформації правового регулювання й соціальних відносин. Інші аспекти – у галузеві дисципліни (кримі-

нальне, цивільне, адміністративне право), через аналіз кейсів, пов'язаних із використанням інтелектуальних систем у правозастосуванні.

Модель інтеграції цифрових технологій, запропонована І. Бабенком, демонструє, як можна поетапно ускладнювати зміст завдань – від базового опрацювання електронних правових баз до роботи з комплексними цифровими кейсами [3, 56–60]. Цю логіку доцільно застосувати і для впровадження ШІ, розпочинаючи з елементарного знайомства з інструментами та поступово переходячи до їх використання в аналітичних і дослідницьких завданнях.

Важливо, щоб оновлення змісту не перетворилося на перенасичення програм фрагментарними “модними” темами. Інформація про ШІ має бути структурована, логічно пов'язана з професійними компетентностями юриста й підтримувати розвиток здатності до критичного аналізу, а не просто накопичення фактів про технології.

Окремого осмислення потребує співвідношення між “традиційним” і “цифровим” змістом юридичної освіти. Не можна просто витіснити класичні дисципліни на користь технологічних; радше йдеться про їх взаємопроникнення, коли основи юридичної догматики, теорії права, судової аргументації вивчаються з урахуванням нового технологічного контексту.

Для спеціальності “Професійна освіта” цей змістовий вимір доповнюється необхідністю включення до програм курсів, присвячених методиці викладання тем, пов'язаних із ШІ. Майбутній викладач має отримати не лише знання про технології, а й дидактичні сценарії їхнього використання в аудиторії.

З методичної точки зору ШІ відкриває низку можливостей для урізноманітнення навчальної діяльності студентів-юристів.

По-перше, інтелектуальні системи можуть виступати інструментом моделювання правових ситуацій. Викладач може запропонувати студентам кейс, частково згенерований ШІ, і запропонувати побудувати юридичну позицію, критикуючи або коригуючи запропоновані алгоритмом рішення.

По-друге, ШІ може використовуватися як джерело варіативних прикладів. Наприклад, генеративна модель створює кілька версій договору або позовної заяви, а студенти аналізують їх на предмет відповідності законодавству, виявляють помилки, суперечності, логічні прогалини.

По-третє, ШІ здатен підтримувати елементи персоналізації навчання – пропонувати додаткові пояснення, приклади, тести з тем, які викликають труднощі, або допомагати структурувати матеріал до іспиту. Водночас роль викладача полягає в тому, щоб задати рамки й критерії якості для такої роботи.

Міжнародний досвід демонструє, що ефективність використання ШІ в освіті істотно зростає,

коли його інтегрують у студент-центричні, активні форми навчання – проблемно орієнтовані завдання, клінічні курси, рольові ігри, симуляції [9; 10].

У юридичній освіті особливо перспективними видаються віртуальні судові процеси й онлайн-клініки, де частину ролей або сценарних ліній формує ШІ, а студенти мають адаптувати стратегію захисту й аргументацію до динамічної, непередбачуваної ситуації. Це сприяє не стільки засвоєнню “готових” знань, скільки розвитку гнучкого правового мислення.

Водночас використання ШІ в ролі “помічника” у навчанні потребує чітких обмежень. Досвід, зафіксований в аналітиці Офісу освітнього омбудсмена, показує, що учні й студенти нерідко сприймають ШІ як спосіб уникнути самостійної роботи – підмінюють власні реферати або розв'язання задач результатами генеративних моделей [7]. У правничій освіті такий підхід є особливо небезпечним, адже руйнує навички аргументації.

Тому методична роль викладача полягає в тому, щоб перетворити ШІ з “машини відповідей” на “машину запитань”, яка провокує студента думати, порівнювати, оцінювати, спростовувати. Це можливо лише за умови ретельно спроектованих завдань, де результат роботи ШІ – лише відправна точка для подальшої аналітики.

Інтеграція технологій ШІ в навчальні програми неможлива без відповідних організаційних змін у юридичних закладах вищої освіти.

Передусім університет має визначити, які саме компетентності, пов'язані із ШІ, вважаються обов'язковими для всіх здобувачів, а які – для окремих освітніх траєкторій. Це рішення має бути закріплене в освітніх програмах і навчальних планах.

Далі постає завдання забезпечення матеріально-технічної бази. Для ефективного використання ШІ студенти й викладачі мають мати доступ до сучасних пристроїв, ліцензійних програмних продуктів, стабільного інтернет-з'єднання. В іншому разі інновації ризикують перетворитися на декларацію, що поглиблює освітню нерівність.

Особливої уваги потребує підготовка викладачів. Більшість із них формувалися в умовах доцифрової або ранньодифузованої освіти й можуть відчувати скепсис або невпевненість щодо використання ШІ. Тому система підвищення кваліфікації має включати не лише технічні тренінги з роботи з інструментами ШІ, а й методичні семінари, де обговорюються моделі, сценарії та ризики їх включення в навчання [1; 3].

Корисним орієнтиром може бути досвід університетів, які створюють спеціальні центри з питань ШІ та юридичної освіти – як, наприклад, при Університеті Вестмінстера [11]. Подібні структури в українських ЗВО могли б координувати розроблення міждисциплінарних курсів, проводити пілот-

ні проекти, підтримувати викладачів, які впроваджують ІІІ у свої дисципліни.

Організаційні зміни також передбачають розроблення внутрішніх політик щодо використання ІІІ – у тому числі регламентів для студентів, порядку декларування використання ІІІ в письмових роботах, процедур реагування на порушення академічної доброчесності, правил обробки й захисту даних при роботі з інтелектуальними сервісами.

Юридична освіта за своєю природою зосереджена на цінностях права – справедливості, прав людини, верховенства права. Використання ІІІ в такому контексті не може бути нейтральним технічним рішенням; воно завжди має етичний і правозахисний вимір.

Матеріали Української Гельсінської спілки з прав людини нагадують, що алгоритмічні системи у сфері правосуддя можуть відтворювати упередження, посилювати нерівність і знижувати прозорість рішень, якщо їх застосовувати без належного контролю та пояснюваності [8]. Для юридичної освіти це означає необхідність включення до навчальних курсів кейсів, де ІІІ демонструє формально коректні, але етично або правозахисно проблемні результати.

OECD пропонує концепт “довірливого ІІІ” – тобто такого, що розроблений і використовується з урахуванням принципів прозорості, підзвітності, справедливості й поваги до людської гідності [12]. У підготовці юристів ці принципи мають переходити з абстрактних гасел у практичні критерії оцінки конкретних систем і сервісів.

Окремий блок етичних питань стосується академічної доброчесності. Генеративні моделі суттєво ускладнюють розмежування між самостійною роботою студента та автоматично згенерованим текстом або кодом. У цьому контексті університети мають не лише запроваджувати технічні інструменти виявлення недоброчесних практик, а й формувати у здобувачів розуміння, що відповідальність за зміст роботи несе людина, навіть якщо вона використовує допоміжні алгоритмічні засоби [1].

Важливо, щоб у юридичній освіті обговорювалися не лише ризики неправомірного використання ІІІ студентами, а й проблеми потенційної зловживальної практики на рівні держави чи бізнесу. Студенти мають усвідомлювати, що майбутній юрист покликаний не лише застосовувати технології, а й ставити їм правові та етичні межі.

Спеціальність “Професійна освіта” у сфері права має подвійну спрямованість – готує як юристів, так і педагогів, здатних організовувати професійне навчання інших. Це суттєво впливає на те, як саме слід інтегрувати ІІІ в навчальні програми.

Майбутній викладач правничих дисциплін повинен на рівні власних компетентностей демонструвати зразок відповідального та рефлексивного

використання ІІІ. Це означає, що під час навчання він має отримати досвід проєктування занять, у яких ІІІ виступає інструментом аналізу, джерелом кейсів, засобом зворотного зв'язку, але не замінює живу міжособистісну взаємодію в аудиторії.

Підготовка такого викладача передбачає включення до освітньої програми спеціальних модулів з цифрової педагогіки, методики використання ІІІ в професійному навчанні та цифрової етики. Вони мають базуватися як на загальних педагогічних засадах, так і на галузевих особливостях юридичної освіти.

Досвід міжнародних досліджень показує, що успішне впровадження ІІІ в юридичну освіту можливе тоді, коли педагоги не лише володіють інструментами, а й розуміють загальну картину трансформації правничої професії – зокрема зміни у вимогах до цифрових компетентностей, появу нових ролей і форматів правничої роботи.

Для українських юридичних ЗВО перспективним напрямом є створення пілотних освітніх програм або спеціалізацій, де ІІІ виступає наскрізною темою – від теоретичних курсів до педагогічної практики. Саме в таких програмах можна відпрацювати моделі змістової, методичної й організаційної інтеграції, які згодом можуть бути поширені й на інші освітні траєкторії.

Висновки. Штучний інтелект сьогодні перестає бути периферійною технологією для юридичної освіти – він стає ключовим елементом професійного середовища, у якому працюватимуть майбутні юристи й викладачі правничих дисциплін.

Перспективи його впровадження в навчальні програми юридичних ЗВО пов'язані з оновленням змісту освіти (включення тем, пов'язаних із цифровим правом, алгоритмічними рішеннями, LegalTech), розвитком нових методичних форматів (симуляції, віртуальні суди, аналіз згенерованих текстів) і створенням відповідних організаційних умов (технічна інфраструктура, підготовка викладачів, внутрішні політики щодо ІІІ).

Водночас використання ІІІ в юридичній освіті несе суттєві ризики – від девальвації самостійної навчальної діяльності до можливих порушень прав людини при застосуванні алгоритмічних систем у сфері правосуддя. Тому інтеграція ІІІ має відбуватися в межах чітких етико-правових рамок, з опорою на міжнародні підходи до довірливого ІІІ, національну стратегію розвитку штучного інтелекту й правозахисний дискурс.

У контексті спеціальності “Професійна освіта” особливої ваги набуває підготовка викладачів, здатних поєднати галузеву юридичну компетентність із цифрово-педагогічною. Вони мають не просто демонструвати володіння інструментами ІІІ, а й формувати в студентів культуру відповідального, етичного та критичного ставлення до інтелектуальних систем.

Подальші дослідження доцільно спрямувати на розроблення та апробацію конкретних моделей навчальних курсів, модулів і практик, де ШІ відіграє інтегративну роль; на емпіричну перевірку їхньої ефективності в підготовці майбутніх юристів і викладачів правничих дисциплін; а також на уточнення вимог до змісту й результатів навчання у державних стандартах юридичної та професійної освіти.

ЛІТЕРАТУРА

1. Альошина Н.І. Штучний інтелект в освіті: перспективи та ризики впровадження. *Інформаційні технології і засоби навчання*, 2024, Т. 98, № 2, С. 25–42. DOI: 10.33407/itlt.v98i2.6581. URL: <https://journal.iitta.gov.ua/index.php/itlt/article/view/6581> (дата звернення: 23.11.2025).
2. Артюх С.В. Правові аспекти використання штучного інтелекту в українській вищій юридичній освіті. *Право України*, 2023, № 9, С. 142–155. URL: <https://pravoua.com.ua/ua> (дата звернення: 25.11.2025).
3. Бабенко І.В. Модель інтеграції цифрових технологій у професійну юридичну освіту. *Проблеми інженерно-педагогічної освіти*, 2022, № 76, С. 51–63. URL: <http://repo.knmu.edu.ua/handle/123456789/31175> (дата звернення: 25.11.2025).
4. Головань М.Н. AI & Legal Education: виклики для підготовки юриста в умовах трансформації правничої професії. *Вища школа*, 2023, №4, с. 8–15. URL: <https://vyshcha-shkola.com.ua> (дата звернення: 25.11.2025).
5. МОН і Мінцифра розробили проєкт рекомендацій із використання ШІ в школах // Міністерство освіти і науки України, 22.05.2024. URL: <https://mon.gov.ua/news/mon-i-mintsyfra-rozrobyly-proiekt-rekomendatsii-iz-vykorystannia-shi-v-shkolakh> (дата звернення: 25.11.2025).
6. Про схвалення Концепції розвитку штучного інтелекту в Україні до 2030 року: Розпорядження КМУ №1556-р від 02.12.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/1556-2020-%D1%80> (дата звернення: 25.11.2025).
7. Штучний інтелект в освіті: статистика використання, рекомендації щодо застосування та як обрати безпечний інструмент. Офіс освітнього омбудсмена України, 16.10.2025. URL: <https://eo.gov.ua/shtuchnyy-intelekt-v-osviti-statystyka-vykorystannia-rekomendatsii-shchodo-zastosuvannya-ta-yak-obrati-bezpechnyy-instrument/> (дата звернення: 26.11.2025).
8. Штучний інтелект та юридична сфера: чи зможуть технології замінити суддів? // Українська Гельсінська спілка з прав людини, 31.01.2024. URL: <https://www.helsinki.org.ua/articles/shtuchnyy-intelekt-ta-iurydychna-sfera-chy-zmozhut-tekhnologii-zaminyty-suddiv/> (дата звернення: 26.11.2025).
9. Diep, D.M. & Thanh, H.P. Relationship between artificial intelligence and legal education: A bibliometric analysis. *Knowledge and Performance Management*, 2024, 8(2), 13–27. DOI: 10.21511/kpm.08(2).2024.02. URL: <https://www.businessperspectives.org/index.php/journals/knowledge-and-performance-management-2/issue-465/relationship-between-artificial-intelligence-and-legal-education-a-bibliometric-analysis> (дата звернення: 23.11.2025).
10. Goswami, D. P. Revolutionizing Legal Education: The Role of Artificial Intelligence. *SSRN Electronic Journal*, 2025. DOI: 10.2139/ssrn.5123719. URL: https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=5123719 (дата звернення: 25.11.2025).

com/sol3/papers.cfm?abstract_id=5123719 (дата звернення: 25.11.2025).

11. University of Westminster. AI in Legal Education. Centre for Legal Education and the Legal Profession, 2023–2025. URL: <https://www.westminster.ac.uk/research/groups-and-centres/centre-for-legal-education-and-the-legal-profession/ai-in-legal-education> (дата звернення: 25.11.2025).

12. Vincent-Lancrin, S. *Trustworthy Artificial Intelligence (AI) in Education*. OECD Education Working Papers No. 218, 2020. DOI: 10.1787/a6c90fa9-en. URL: https://www.oecd.org/content/dam/oecd/en/publications/reports/2020/04/trustworthy-artificial-intelligence-ai-in-education_f1a7c415/a6c90fa9-en.pdf (дата звернення: 25.11.2025).

REFERENCES

1. Alosyna, N.I. (2024). Shtuchnyi intelekt v osviti: perspektvy ta ryzyky vprovadzhennia [Artificial intelligence in education: Prospects and risks of implementation]. *Information Technologies and Learning Tools*. No. 98(2), pp. 25–42. DOI: <https://doi.org/10.33407/itlt.v98i2.6581>. Available at: <https://journal.iitta.gov.ua/index.php/itlt/article/view/6581> (Accessed 23 Nov. 2025) [in Ukrainian].
2. Artiukh, S.V. (2023). Pravovi aspekty vykorystannia shtuchnoho intelektu v ukrainskii vyshchii yurydychnii osviti [Legal aspects of using artificial intelligence in Ukrainian higher legal education]. *Law of Ukraine*. No. 9, pp. 142–155. Available at: <https://pravoua.com.ua/ua> (Accessed 25 Nov. 2025).
3. Babenko, I.V. (2022). Model intehtratsii tsyfrovkykh tekhnolohii u profesiinu yurydychnu osvitu [A model for integrating digital technologies into professional legal education]. *Problems of engineering pedagogic education*. No. 76, pp. 51–63. Available at: <http://repo.knmu.edu.ua/handle/123456789/31175> (Accessed 25 Nov. 2025) [in Ukrainian].
4. Holovan, M.N. (2023). AI & Legal Education: vyklyky dlia pidhotovky yurysta v umovakh transformatsii pravnychoi profesii [AI & legal education: Challenges for training lawyers in the context of the transformation of the legal profession]. *High school*. No. 4, pp. 8–15. Available at: <https://vyshcha-shkola.com.ua> (Accessed 25 Nov. 2025) [in Ukrainian].
5. Ministerstvo osvity i nauky Ukrainy. (2024, May 22). MON i Mintsyfra rozrobyly proiekt rekomendatsii iz vykorystannia shi v shkolakh [The Ministry of Education and Science and the Ministry of Digital Transformation have developed draft recommendations for the use of AI in schools]. Available at: <https://mon.gov.ua/news/mon-i-mintsyfra-rozrobyly-proiekt-rekomendatsii-iz-vykorystannia-shi-v-shkolakh> (Accessed 25 Nov. 2025) [in Ukrainian].
6. Kabinet Ministriv Ukrainy. (2020, December 2). Pro skhvalennia Kontseptsii rozvytku shtuchnoho intelektu v Ukraini do 2030 roku: Rozporiadzhennia №1556-r [On approving the Concept of AI development in Ukraine until 2030: CMU Directive No. 1556-r]. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/go/1556-2020-p> (Accessed 25 Nov. 2025) [in Ukrainian].
7. Ofis osvithnoho ombudsmena Ukrainy. (2025, October 16). Shtuchnyi intelekt v osviti: statystyka vykorystannia, rekomendatsii shchodo zastosuvannya ta yak obrati bezpechnyy instrument [Artificial intelligence in education: Usage statistics, recommendations and how to choose a safe tool]. Available at: <https://eo.gov.ua/shtuchnyy-intelekt-v-osviti-sa>

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРОГРАМ ПОДВІЙНИХ ДИПЛОМІВ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ

tystyka-vykorystannia-rekomendatsii-shchodo-zastosuvannia-ta-iak-obraty-bezpechnyy-instrument/ (Accessed 26 Nov. 2025) [in Ukrainian].

8. Ukrainska Helsinska spilka z prav liudyny (2024, January 31). Shtuchnyi intelekt ta yurydychna sfera: chy zmozhut tekhnolohii zamynity suddiv? [Artificial intelligence and the legal field: Can technologies replace judges?] Available at: <https://www.helsinki.org.ua/articles/shtuchnyi-intelekt-ta-iurydychna-sfera-chy-zmozhut-tekhnolohii-zamynity-suddiv/> (Accessed 26 Nov. 2025) [in Ukrainian].

9. Diep, D.M. & Thanh, H.P. (2024). Relationship between artificial intelligence and legal education: A bibliometric analysis. *Knowledge and Performance Management*. No. 8(2), pp. 13–27. DOI: 10.21511/kpm.08(2).2024.02. Available at: <https://www.businessperspectives.org/index.php/journals/knowledge-and-performance-management-2/issue-465/relationship-between-artificial-intelligence-and-legal-education-a-bibliometric-analysis> [in English].

10. Goswami, D.P. (2025). Revolutionizing legal education: The role of artificial intelligence. *SSRN Electronic Journal*. DOI: 10.2139/ssrn.5123719. Available at: https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=5123719 [in English].

11. University of Westminster (2023–2025). AI in Legal Education. Centre for Legal Education and the Legal Profession. Available at: <https://www.westminster.ac.uk/research/groups-and-centres/centre-for-legal-education-and-the-legal-profession/ai-in-legal-education> [in English].

12. Vincent-Lancrin, S. (2020). Trustworthy Artificial Intelligence (AI) in Education. OECD Education Working Papers, No. 218. DOI: 10.1787/a6c90fa9-en. Available at: https://www.oecd.org/content/dam/oecd/en/publications/reports/2020/04/trustworthy-artificial-intelligence-ai-in-education_fl_a7c415/a6c90fa9-en.pdf [in English].

Стаття надійшла до редакції 28.11.2025

УДК 378.014.6

DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4634.2025.347070>

Андрій Пилипчук, аспірант другого року навчання (рівень PhD)
Рівненського державного гуманітарного університету
ORCID: <https://orcid.org/0009-0004-8682-9756>

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРОГРАМ ПОДВІЙНИХ ДИПЛОМІВ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Розглянуто організаційне й правове підґрунтя реалізації програм подвійних дипломів як форми академічної мобільності здобувачів вищої освіти. Ключовими документами впровадження програм є міжінституційні угоди, узгоджені навчальні плани. Встановлено відсутність уніфікованого підходу до укладання угод, що регламентують співпрацю закладів-партнерів та до формування планів, які окреслюють освітній процес за конкретною програмою навчання. Наведено приклади документів, розкрито процедури зарахування кредитів, підготовки навчально-дидактичних матеріалів.

Ключові слова: міжуніверситетська угода; програми подвійних дипломів; навчальний план; здобувачі вищої освіти; процедура погодження кредитів.

Рис. 4. Табл. 1. Літ. 7.

Andriy Pylypchuk, Postgraduate Student (Ph.D Level),
Rivne State Humanitarian University
ORCID: <https://orcid.org/0009-0004-8682-9756>

ORGANIZATIONAL AND LEGAL FRAMEWORK FOR THE IMPLEMENTATION OF DUAL DEGREE PROGRAMS IN HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS

In domestic higher education institutions, double degree programs as a form of academic mobility for students require the alignment of educational programs with the requirements of national and international legislation, as well as with the institutional policies of partner institutions. It has been determined that the key documents for the implementation of such programs are inter-institutional agreements and coordinated curricula.

The interinstitutional agreement, outlining the legal basis for cooperation, ensures academic recognition of learning outcomes and reduces the organizational and legal risks of program implementation. It has been established that agreements, developed in the official languages of the parties, take the form of one or more documents in accordance with the national legislation of Ukraine and the country of the partner institution. Based on an analysis of agreements published on the official websites of universities, it has been established that their structure is similar, with some differences due to the specific features of educational programs and the nature of cooperation between partner institutions. It has been determined that, in addition to the inter-institutional agreement, partner institutions develop a curriculum that, by coordinating educational components, learning outcomes, and forms of assessment, is a document that provides the organizational basis for the implementation of double degree programs in each institution. It is noted that in order to reduce the risks of students adapting to different educational environments, as well as to avoid misunderstanding the requirements for assessing learning outcomes, teaching and learning materials for disciplines within double degree programs need to be coordinated.